

ANAMIN KİTABI

(romandan parçalar)

Qaymaq gülü

Mən hey yazdım, əlim qələm tutandan, yəni yazmağı bacarandan bəri hey yazdım. Gördüyüm hər şeyə - yamyaşıl ağaclara, rəngbərəng çiçəklərə, masmavi göylərə, yanan günəşə, nəğməli, guşlara, sulara, yollara daha nə bilim nələrə, nələrə şeir yazar, mahnı qoşardım... Və o seirlərdən biri hələ də yadımdan çıxmayıbdır:

*Qaymaq gülü, qaymaq çiçəyi,
Bu cənnət bağçasına günəsmi səpdi sizi?!
Günəşdənmi əmdiniz bu sapsarı atəşi?!
Qaymaq gülü, Qaymaq çiçəyi,
Torpağın süd ətri, ANAmın gül qoxusu,
Aylı gecələrimin şirin-şəkər yuxusu,
Sizi elə sevdim ki, qoxlamağa qıymıram,
Siz ANAmın gülüsüz, siz ANAmın çiçəyi!*

Bir səhər yenə quşların səsinə oyandım. Hər zamankı kimi evdə məndən başqa kimsə qalmamışdı. Hər kəs işinin başındaydı. Adətim üzərə öz-özümə nazlandım, ANAmın məni eşitməyəcəyini bildiyim halda “Şeşim, ay şeşim,” - deyə çağırmağa başladım.

ANAm məhlənin o bir ucunda lək çəkirdi. Mən ANAmı çağıra-çağıra ona sarı gedirdim. Birdən nə görsəm yaxşıdı?! Yamyaşıl bağımızın rənginə işiq kimi sari bir rəng qatılmışdı. “Aaa... bu nədi belə?! Mən bunu ilk dəfə görürdüm. Ay şeşim, ay şeşim! Bir bax, bir bax bağımız sapsarı oluf!”

Məhlənin o başından Anamın səsi zınqrov kimi cingildədi, mənim həyəcanıma, səs-güyümə eyni təkini göstərdi: - “Ay mənim Mehtabım, ay mənim dinim-imanım yuxudan durdunmu?!”

O əlindəki kürəyi yerə qoyub özü də yanında, qapqara torpağın üstünə çöməlir, gollarını yana açıb məni qucaqlamaq üçün gözləyir. Özümü onun qucağına atıram... Hər şey durur... Hər şey susur... Hər şeyi unuduram... Uzaqlardan, lap uzaqlardan bir ses gəlir qulağıma: - “Gejə biz yatanda, günəs bu çiçəyləri bağımıza səpmis, canım-gözüm, qaymax gülü deyirik bunlara...”

ANAAA! Hərflər bir-birinə qarışır, sətirlər pozulur. Gözlərimdən isti yaş damlaları öncə bar-maqlarımın, ordandan klaviyənin üstünə süzülür. Yetər, yetər... bu gün bu qədər... Boynumu o yana bu yana hərəkətlə gövsətməyə, dərin bir nəfəs almağa çalışıram... sanki çiyinlərimdən ağır bir daş köksümə doğru basılır, boğuluram... Hövləki ayağa qalxıram...

Süd qoxulu dünyam

Bir dünyam vardı mənim, qayğısız, qorxusuz, rəngbərəng, məsum bir dünyam... Qaranguş qanadlı, gilənar çiçəkli, süd qoxulu bu dünyamda hər kəsdən güclü, hər kəsdən gözəl, hər kəsdən ağıllı bir ANAM vardı mənim... Gündüzlərim ANAmın həzin züm-züməsiylə bitər, gecələrim ANAmın isti nəfəsində əriyər, səhərlərim ANAmın SÜD qoxusuyla açılardı... Bu qoxunu heç unutmadım, unuda bilmədim, yəqin ölənə qədər də unutmayacağam. Kim bilir bəlkə də dünyada yeddi il ANA SÜDÜ əmən yeganə uşaq mən olmuşam.

Çox vaxt ANAmı elə ayaqda əmərdim, harda imkan tapdım, ordaca asıldım yaxasından. Görənlərin şaşkın, heyvətli baxışlarına bir anlam verə bilməzdim. Qulağıma gələn “Aaa... Sən ALLAH buna bax, yekə qızdı utanmır, hələ də ANAsını əmir,” - pıçıltılarına məhəl qoymazdım, ləzzətli SÜDümü əmərdim.

Lakin, bir gün... Sətsiz, soyuq bir qış sabahı yuxulu-yuxulu ağzımı ANAmın döşünə yapışdırdım, yapışdırmağımla da bağırmağım bir oldu, elə bil dil-dodağımı od qarşdı, bağırım evi başına götürdü. Bacılarım həməən başımın üstünü kəsdirmişdilər. Biri əlindəki şərbət, o biri qatıq kəsasını uzadıb, bir-birinə macal vermədən: - “İç bunu keçif gedəjəy,” - deyirdilər. Mənsə ağlaya-ağlaya gözlərimi ANAmın gözlərinə dikib ondan kömək istəyirdim. ANAm bir yandan göz yaşlarımı öpüşlərlə qurudur, bir yandandan da dil tökürdü: - “Ağıllı quzum, gözümün nuru, uşaqlar böyüyəndə ananın döşü də, südü də ajılaşır, deməli, sən də artıx böyümüsən. Bir də böyün-sabah məytəvə gedəjəysən, ayıfıdı, yoldaşların sa lağ eliyər.”

Çox ağladım o gün, çox... Öncə ağzımın yanmasından, sonra isə öfkəmdən, qızqınlığımdan... Və o gündən sonra bir daha ağzımı ANAmın döşlərinə yaxınlaşdırmadım. İllər sonra öyrəndim ki, ağzımı yandıran nə ANAmın döşü, nə də SÜDüymüş, döşünə sürtdüyü acı bibərmiş...

Məndən böyük bacılarım ANAmı “mama” deyə çağırardılar. Amma mən... şeşim, bıdım, ınım... gündə bir “ad” qoyardım ANAmı. Qərübə o idi ki, nə ad deyirsəm deyim, səsimi eşidən kimi ANAM ilk dəfə eşitməsinə baxmayaraq, məhz onu çağırduğımı həməən anlar, səsimə səs verərdi.

Bu adlar dilimə necə gəlir, necə gedirdilər heç bilməzdim... eynilə şeirlərim, nəğmələrim kimi... Həmişə yazdıqlarımı qalın “obşi” (ümumi) dəftərə yazar, sonra da onları bəzəyib-düzəyirdim. Aradan bir müddət keçdikdən sonra isə onları təkrar oxuyurdum və heç birisini bəyənməzdim, birər-birər cırıb yandırardım. Mənim olan şeyin mükəmməl, qüsursuz olmasını istərdim... Doğrusu bu sətirləri yazarkən “Görəsən, bunları da bir gün silməyəcəm ki?”- fikri ağılımdan keçir...

(Davamı 7-ci səhifədə)

ANAMIN KİTABI

(Əvvəli 6-cı səhifədə)

Duyğu seli

Neçə çeşid bitki var, neçə çeşid heyvan və neçə çeşid İNSAN var bu dünyada? Dünyanın gördüyümüz və görə bilmədiyimiz təbii rəngləri nə qədərdir? Bunları dəqiq bilmirəm... Biz İNSANLARSA dünyanın doğəl rənglərinə süni rəng qatanlarıq... Bunu dəqiq bilirəm...

Ən mahir yazar, rəssam, bəstəkar Təbiətin özüdür; Onun ecazkar tabloların öz gözlərimlə gördüm, büyöləyici müsiqisini qulaqlarımla eşitdim, yazdıqlarını isə hələ indiyəcən oxuya bilmədim...

Sözün cövhəri qısaındadır (in der Kürze liegt die Würze) deyir almanlar. Türklər isə: - "Azerbeycan dili eski, kaba türkcədir," - deyir. Türk dili sevgi, ərəb və ingilis dili musiqi, fars dili seir dilidir, bəs alman dili? Düşünürəm, düşünürəm, ağılıma bir şey gəlmir...

Gənliyim uşaqlığım tək şanslı deyildi... Qızmar yay günündə onu of demədən ömrümdən kəsib atdım... Küsgün söyüd ağaclarının kölgəsində yumruqlarımı

düyünləyib: - "And içirəm, and içirəm, heç vaxt bir oğlan sevməyəcəm, oxuyacam, işləyəcəm, ANAMA kömək edəcəm," - dedim. Gənliyi eşq, eşqi gənclik sanırdım, gənc bir qız olmağımdan utanırdım...

*Doğurdu ANAM məni niskinli bir düyüdə
İblis ilə Tanrının öpüşdüyü bir gündə
O gündən gözlərimdə məstanə silvələr var,
Ağlasam üzüm gülər, gülsəm ürəyim ağlar.*

(H. Cavid)

